



ANDER EKZEKUTIVO

I Evaluaçã ad-xok vaş o vazdipen le astaripnasqo vaş le pokimatenqe opçione lokârde vaş o Programo Operaçionalo Edukaçie vi Okupaçie (POEO) 2021-2027, sino anŌar o kontrakto „*Implementaçie vaş e Evaluaçãqo Plano le Operaçionalo Programo Kapital Uman 2014-2020 2-to Loto: I Evaluaçie vaş le intervençie anŌ-o domenio le teknikane asistençe*”, khetanes le trine evaluaçãqe teme dikhindoj i Evaluaçia Retrospektivo le Operaçionalo Programo O Barãripen le Resurse Umane 2007-2013, jekh evaluaçie intermediaro vi jekh finalo le Operaçionalo Programo Kapitalo Uman 2014-2020 vi aver şov evaluaçie ad-xok k-aj diken pes palal le nevoje.

I Evaluaçie ad-xok k-aj kerel o obiekto le kadale raportosqo sas les k-i baza o mangipen vaş le butã gin 101287/09.11.2020, xramosardi le Ministerio vaş le Investiçie vi le Evropene Projekturãnqe vi si la o skopo o astaripen, i identifikaçie vi kerdipen le opçione vaş le lokhãrde pokimata astarde anŌ-i implementaçie le intervençie FSE+ finançime kaŌar o POEO 2021-2027.

Duj speçifiko obiekativurã sas kerdine, dikhindoj le implementaçãqe etape vaş i evaluaçia, sar si: I identifikaçia le opçione vaş e lokhãrde pokimata laçhãrde le finançime akçiunenqe vi le pokimatenqi kategorie, anŌ-o koerento modo vaş o akanutno kadro le reglementaçie ki i anglalutni eksperençie vaş i implementarã;

O phendipen vaş le opçione vaş e lokhãrde pokimata identifikime sar prioritarã, palal le mangimata vaş le regulamenturã FESI vi le formaturãnqe vaş o operaçionalo programo.

AnŌ-o mangipen le butãnqo sas anglal dinde duj mangimata dikhindoj:

- I analiza le 10-to temenqi dikhindoj le programosqe prioriteta sar le analizaqo obiekto, vaş i identifikaçie le opçione vaş e lokhãrde pokimata laçhãrde le akçiunenqe vi le programosqo kontekstosqe,
- I aplikaçie le metodurãnqe vaş o kidipen le datenqo vi i kalkulaçia OSC vaş le maj çira 5 tipurã le pokimatenqe anŌar kodola idendifikime.

Le puçhimata vaş i evaluaçie sine kaŌar le dujto speçifiko obiekativurã sar si:

- 1. Saj sine le aferento akçiune vaş le teme le evaluaçãqe k-aj le opçione vaş e lokhãrde pokimata sine aplikabilo?**
- 2. Saj si i metodologia vaş i kalkulaçie le opçione vaş e lokhãrde pokimata alosarde?**

K-aşte phenes le evaluaçãqe puçhimatenqe i andini metodologia inkerdãs jekh seto vaş le metodurã kerdine palal i mãsurã le pharimasqo le operaçionalosqe programo jekhe bare gineça vaş le prioriteta, akçiune, tipurã pokimatenqe, beneficiãro vi grupurã çinta.

I jektuni faza vaş o rodipen thovdãs pes p-o jekh rig p-i speçãlitaqi literatura, dikhindoj le opçione vaş e lokhãrde pokimata, jekh tema le Fondurãnqe Evropene Strukturalo vi le Investiçie jekhe tikne eksperiença, ama bare interesosqi vi but promovime le Komisie Evropena. AnŌar aver rig, o rodipen diklãs palal i kartografierã le akçiunenqe vi le aferento pokimatenqe le skopoça te kerel identifikaçia vi proritizaçia le phenimasqe le neve lokârde pokimatenqe vaş i



vaxt 2021-2027. I kartografieră del voja vi jekhe opral dikhimasqe k-o programo dikhindoj k-e jekh lohkārdo pokipen ašti te avel lačo maj bute vaš le operaçione anΘar vareso akçiune vi prioriteta vaj anΘ-e jekh operaçione ašti te aven maj but lohkārde pokimata implementime. O rezultato kadale analize ačhol jekh instrumento vaš i referençia p-o savo drom le programosqo k-ašti i adoptaçie vi i implementaçia le opçiunenqi vaš le lohkārde pokimata çi del agor le operaçionalo programosqe aprobaçia, aj 3al savo lesqo drom. Neve opçiune le lohkārde pokimata identifikime sar pretabilo anΘ-e kadă faza ašti te aven difinime vi, maj dur, p-o drom le implentaçaqo, jekh drom so le mekanismură vaš i implementaçie dikhen pes šukar/ klaro. Palal jekh zurali analize vaš le proçesură vi telalproçesură le implentaçaqe astarde le eligibilo pokimatença, sas alosarde šov lohkārde pokimata, uçarindoj save mangimata vaš le butånqe soliçitară.

K-ašte kerel pes i definiçie le šovto lohkārde pokimata sas kidine date anΘar i vaxt le programaçiqi 2014-2020, tha' vi anΘar i vaxt 2007-2013, sas kerdine interviură, sondaze, konsultaçie anΘ-o videokonferinçe vaj anΘ-o xramosaripen, i konsultară vaš le sektorialo ekspertură. Save kadala sas analizime vi prezentime anΘ-e studi vaš i fundamentară vi anΘ-o standardo formato thovdino le RegulamentosΘar vaš le Dispoziçie Komune RDC 2021/1060, maj šukar o Apendiçe 1-tuno le Aneksaqo V, k-aj kerel kompletară save lohkārde pokimatenqe aj zan k-i Autoriteta vaš o Audito vaš i evaluaçia eks-ante.

Le principalo konkluzie vaš i evaluaçie ad-xoc sine kadala:

- I analiza kerel konfirmaçia le benefiçie astarde k-o lohkārde pokimata, maj anglal kodole tikhnărimasqe vaš o administrativo pharimos vaš le benefiçaro vi le autoriteta.
- Maškar i evaluaçia sas identifikime sar prioriteta vi aplikabilo kadala lohkārde pokimata, save sas kerdine le analize vi le neçesaro fundamentură:
 - O baremo kost standardo unitaro bută vaš i edukaçie le antepreškolară
 - O kosto unitaro le mesăli vaš le tiknorre antepreškolarånqe
 - O kosto unitaro participante k-o programură vaš i kalifikaçie nivelu 2to,3to,4to
 - O kosto unitaro participante k-o programură vaš i de uçeniçie
 - O kosto unitaro participante k-o programură vaš le stazii le praktikaqe
 - O kosto unitaro le subvençie vaš le angazatorurånqe vaš i stimulară le okuparăqi.
- I adoptară vi i aplikară le lohkārde pokimatenqe opçiune si jekh proçeso komplekso zinzarimasqo, praktikime zinzarel pes p-i savi vaxt le programosqi impelementaçie, k-ašte le opçiune lohkārde pokimatenqe te aven adaptime vi te keren valorifikară le laçe kondiçie k-aj n-ašti te aven identifikime k-o astaripen le programosqo.
- I definiră le lohkārde pokimatenqe opçiune trebul kerdi anΘar jekh maj buxli perspectiva save programosqi, respectivo o fond (FSE+ anΘ-e kadava kazo) k-ašte jekh opçiune lohkārde pokimatenqe ašti te avel aplikabilo maj bute akçiunenΘe k-aj si len proçesură vi elementură vaš o pokipen astarde sa kadă. I simplifikară anΘar o lohkārde pokimatenqe opçiune k-aj si la jekh baro potençialo save programurånqe FSE, k-aj save evaluaçie keren semnalară jekh but bare birokraçie. Lenqo impakto opral i efiçiento implentaçie vaš o proramo ašti te avel kerdino anΘar le lohkārde mäsura komplementaro k-aj dikhen save evaluaçaqe faze vaš i selekçie vi implementară le projekturånqi.



I evaluară ad-xoc del rekomandație jekhe avutne setosqe le 9to lohkärde pokimatenqe, k-aj aști te avel abodime le prioritetața, anΘar o vazdino/ baro potențialo vaś i simplifikară.

1. OCS vaś le opreațiune k-aj dikhen i finanțară le ternimasqe çentrură vi aver sa kadă çentrură;
2. OCS vaś o pokipen/ kosto le zinzarde profesionalo formară;
3. OCS vaś le edukațãqe bută le preškolară;
4. OCS vaś o Programo Škoala palal i škola;
5. OCS vaś o Programo I Dujto șansa;
6. OCS vaś le akompanamiento măsură vaś i prevenție le terne mukhimasqo vaś i škola;
7. OCS vaś i formară le siklärnänqo;
8. OCS vaś le indirekto pokimata/ kostură – i revizuiră le metodologiaqi vi le baremuränqi;
9. OCS vaś le kostură salarialo le ekipe le manazementosqe vaś o projekto.

Kerel pes i rekomandație le kerdimasqe jekhe butăqo grupo palal i koordonară le Ministerio Investiție vi le Projekturänqo Evropene vaś o zanglipen le proçesurășqo vaś i identifkară vi i definiră le lohkärde pokimatenqe opçiune vi lenqi koordonară mașkar le operaționalo programură, lenqi korelară le evaluațienqe rezultatură.